ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

Lietas Nr.A420423714
Lietas arhīva Nr.A42-01312-15/44

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2015.gada 16.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Solvita Pujāte,

piedaloties pieteicējai /pers. A/, atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas domes Personu dzīvesvietas reģistrācijas komisijas pārstāvim zvērinātam advokātam Kārlim Tračumam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu anulētas ziņas par /pers. B/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (turpmāk arī pieteicēja) 2014.gada 18.jūnijā vērsās Rīgas domē ar iesniegumu, lūdzot anulēt ziņas par /pers. B/ (turpmāk arī trešā persona) deklarēto dzīvesvietu /adrese/, norādot, ka trešā persona nemaksā par dzīvokli un komunālajiem pakalpojumiem, lamājas, draud, sit pieteicēju, no 2013.gada 17.maija līdz 2014.gada 6.maijam dzīvoja /adrese A/.

[2] Ar Rīgas domes Personu dzīvesvietas reģistrācijas komisijas (turpmāk – Komisija) 2014.gada 4.decembra lēmumu (sēdes protokols Nr.23, 2.6.1.apakšpunkts) (turpmāk arī Lēmums) atteikts anulēt ziņas par trešās personas deklarēto dzīvesvietu /adrese/, jo nepastāv Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas nosacījumi.
Lēmumā norādīts, ka Komisijai nav tiesiska pamata anulēt ziņas par trešās personas deklarēto dzīvesvietu. Komisijas rīcībā esošās ziņas liecina, ka pastāv civiltiesisks strīds par trešās personas tiesībām lietot dzīvojamo telpu /adrese/, un jautājums ir risināms vispārējās jurisdikcijas tiesā civilprocesuālā kārtībā.

[3] Pieteikumā pieteicēja lūdz tiesu izdot administratīvo aktu, ar kuru tiktu anulētas ziņas par /pers. B/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/, norādot, ka trešā persona nemaksā par dzīvokli un komunālajiem pakalpojumiem, lieto attiecībā pret pieteicēju necenzētus vārdus, bojā mantas, apdraud pieteicējas veselību un dzīvību, domstarpības risina ar vardarbības palīdzību.

[4] Komisija tiesā iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un uzskata to par noraidāmu, atsaucoties uz Lēmumā norādīto argumentāciju.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata. Atbildot uz tiesas jautājumiem, paskaidroja, ka /pers. B/ audzināja no dzimšanas. Dzīvokli /adrese/ 1997.gadā trešā persona tika pierakstīta automātiski, bez pieteicējas piekrišanas, jo uz to brīdi dzīvoklī bija pierakstījusies Anastasijas māte, kurai vēlāk tika atņemtas aprūpes tiesības. Pieteicēja dzīvokli /adrese/ ieguva īpašumā 2010.gadā privatizācijas rezultātā. Nevienā dokumentā netika atrunātas trešās personas tiesības lietot šo dzīvokli. Vēlas panākt trešās personas izdeklarēšanu no dzīvokļa, jo gadījumos, kad trešā persona pieteicējai uzbruks, pieteicēja varēs vērsties policijā.
Atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē pieteikumu neatzina, atsaucoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādīto argumentāciju. Papildus paskaidroja, ka iestāde nevarēja rast iespēju anulēt trešās personas deklarēto dzīvesvietu, jo iestādes ieskatā pastāv strīds starp pieteicēju un trešo personu par dzīvokļa lietošanu. Dzīvojamo telpu īres līguma 2.2.punktā noteikts, ka gadījumā, ja īrnieks savlaicīgi neatbrīvo dzīvokli, īrnieks maksā izīrētājam divkāršu īres maksu par noilguma periodu. Tātad puses ir atrunājušas, ka termiņam beidzoties, ja trešā persona brīvprātīgi neatbrīvo dzīvokli, tad maksā divkāršu īres maksu. Līdz ar to pastāv civiltiesisks strīds un, iestādes ieskatā, pieteicējai būtu jāvēršas vispārējās jurisdikcijas tiesā par trešās personas īres tiesisko attiecību izbeigšanu un izlikšanu bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas, un šāds spriedums tad būtu par pamatu deklarēšanas anulēšanai.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus, uzklausījusi administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, tiesa atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Pieteicēja ir vērsusies tiesā, lai panāktu sev labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu anulētas ziņas par trešās personas deklarēto dzīvesvietu /adrese/, izdošanu. Līdz ar to tiesai jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīvā akta izdošanai, ar kuru tiktu anulētas ziņas par trešās personas deklarēto dzīvesvietu /adrese/.

[8] Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir pieteicējai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru pieteicēja ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma

nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies *(sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu)*, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Pamats izdot personai labvēlīgu administratīvo aktu ir tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi *(sk. Augstākās tiesas 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.SKA-84/2007 9.1.punktu)*.

Izvērtējot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesa nav saistīta ar Lēmuma pamatojumā norādītajiem argumentiem. Proti, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no Lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējai ir tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu *(sal. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu)*.

[9] Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 1.pantā noteikts, ka likuma mērķis ir panākt, lai ikviena persona būtu sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Mērķis tiek īstenots, personai brīvi izraugoties savu dzīvesvietu saskaņā ar minētā likuma 3.panta pirmo daļu (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 10.oktobra sprieduma lietā SKA-311/2006 8.punktu*).

Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta pirmā daļa noteic, ka dzīvesvieta ir jebkura personas brīvi izraudzīta ar nekustamo īpašumu saistīta vieta (ar adresi), kurā persona labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot, izteiktu nodomu tur dzīvot, kurā dzīvot tai ir tiesisks pamats un kuru šī persona atzīst par vietu, kur tā sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

Dzīvesvietas deklarēšanas jēga atbilstoši minētā likuma 3.panta pirmajai daļai ir nodrošināt, lai valstij būtu zināma adrese, kurā persona ir sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Līdz ar to reģistrētajām ziņām par personas dzīvesvietu maksimāli jāatbilst reālajai situācijai (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 14.februāra sprieduma lietā SKA-31/2008 12.punktu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta rīcības sēdes 2011.gada 9.jūnija lēmuma lietā SKA-512/2011 7.punktu*).

Uz to, ka ir svarīgi deklarēt personas aktuālo dzīvesvietu, norāda minētā likuma 4.panta pirmā daļa, atbilstoši kurai dzīvesvietas maiņas gadījumā attiecīgās personas pienākums ir mēneša laikā, kopš tā pastāvīgi dzīvo jaunajā dzīvesvietā, deklarēt to dzīvesvietas deklarēšanas iestādē.

Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 6.pants nosaka personas pienākumu deklarēt savu dzīvesvietu, lai atbilstoši likuma 1.pantā noteiktajam likuma mērķim persona būtu sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Tai pašā laikā likums paredz nosacījumus, pie kādiem persona var deklarēt noteiktu dzīvesvietu.

Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otro daļu, persona var iegūt tiesisku pamatu apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā, kā arī deklarēt tur savu dzīvesvietu, ja: 1) personai attiecīgais nekustamais īpašums pieder; 2) persona šo nekustamo īpašumu īrē; 3) persona ieguvusi lietošanas tiesības uz laulības, radniecības vai svainības vai citu likumisku vai līgumisku attiecību pamata. Savukārt Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmā daļa noteic, kādos gadījumos ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, proti, ja: 1) dzīvesvietas deklarētājs vai viņa likumiskais pārstāvis, vai dzīvesvietas deklarētāja vai viņa likumiskā pārstāvja pilnvarota persona, deklarējot dzīvesvietu, sniegusi nepatiesas ziņas; 2) attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

Tādējādi no Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas un Ministru kabineta 2003.gada 11.februāra noteikumu Nr.72 „Kārtība, kādā anulējamas ziņas par deklarēto dzīvesvietu" 2.punkta regulējuma secināms, ka likumdevējs ir precīzi noteicis tos apstākļus, kuriem iestājoties tiek anulētas ziņas par personas deklarēto dzīvesvietu, un šie apstākļi nevar tikt tulkoti paplašināti.

Tādējādi iestādei, kura izskata jautājumu par personas deklarētās dzīvesvietas anulēšanu, nepieciešams konstatēt, vai pastāv kāds no likumā noteiktajiem gadījumiem ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšanai.

[10] Vispirms tiesa pārbaudīs, vai pastāv Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētais gadījums.

Līdz Dzīvesvietas deklarēšanas likuma spēkā stāšanās brīdim spēkā bija Iedzīvotāju pierakstīšanas un izrakstīšanas noteikumi, kas noteica, ka visas personas, kuras dzīvo Latvijas Republikā vai ierodas no citām valstīm uz laiku, ilgāku par trīs mēnešiem, obligāti jāpieraksta dzīvesvietā. Tātad iepriekš tiesību normās regulētā „pierakstīšana" prezumēja tiesisko pamatu personai lietot konkrētās dzīvojamās telpas un bija tiesisks pamats ziņu par personas deklarēto dzīvesvietu iekļaušanai Iedzīvotāju reģistrā pēc Dzīvesvietas deklarēšanas likuma spēkā stāšanās (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 5.decembra sprieduma lietā Nr.A42738808 [9] punktu*).

Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma pārejas noteikumu 1.punktu atzīme, kas reģistrēta Iedzīvotāju reģistrā, uzskatāma par dzīvesvietas pirmreizējo deklarāciju līdz laikam, kad persona deklarē citu dzīvesvietu šajā likumā noteiktajā kārtībā. Tātad atzīme par trešās personas pierakstu īpašumā ir uzskatāma par viņa dzīvesvietas pirmreizējo deklarāciju. Šādas ziņas Iedzīvotāju reģistrā ir aktuālas arī lietas izskatīšanas laikā. Līdz ar to lietā nav strīda, ka trešajai personai bija tiesisks pamats pirmreizēji deklarēties /adrese/.

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka pirmreizējā trešās personas dzīvesvietas deklarācija nav notikusi, pamatojoties uz nepatiesi sniegtām ziņām, jo pēc Dzīvesvietas deklarēšanas likuma spēkā stāšanās trešā persona par deklarēto dzīvesvietu pašvaldībai nav sniegusi nekādas ziņas, tostarp arī nepatiesas. Līdz ar to Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētais gadījums nav konstatējams.

[11] Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punkts paredz gadījumu, kad ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, jo ir zudis tiesiskais pamats dzīvot deklarētā dzīvesvietā.

Kā atzinusi Augstākā tiesa, pārbaudot personas tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā, iestādei un tiesai neizbēgami ir jāsaskaras ar civiltiesiskajām attiecībām (īpašuma, īres u.tml.), jo tikai tās var radīt personai subjektīvas tiesības dzīvot dzīvesvietā. Iestādei un tiesai ir pienākums šādas attiecības arī analizēt, bet vienīgi no to spēkā esības viedokļa, neiesīlgstot apstākļos, kas skar tiesisko attiecību iegūšanu, grozīšanu vai izbeigšanu, jo saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.panta otro daļu dzīvesvietas deklarēšanas fakts pats par sevi nerada civiltiesiskas saistības (*sk. Augstākās tiesas 2011.gada 15.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1015/2011 8.punktu*).

Tādējādi izskatāmās lietas ietvaros jāpārbauda, vai trešajai personai ir spēkā esošas tiesības lietot strīdus dzīvokli /adrese/.

[12] Kā konstatējams no lietas materiāliem, saskaņā ar ierakstu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas zemesgrāmatu nodalījumā Nr.19490 7 dzīvoklis /adrese/ ir pieteicējas īpašums, pamats 2000.gada 8.septembra pirkuma līgums. 2011.gada 1.novembrī starp pieteicēju un trešo personu noslēgts dzīvojamo telpu īres līgums, saskaņā ar kuru trešajai personai tiek izīrēta gultas vieta dzīvoklī /adrese/. Īres līguma termiņš izbeidzies 2013.gada 1.septembrī.

No pieteicējas iesnieguma Komisijai un pieteikuma tiesai, kā arī tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem secināms, ka trešā persona faktiski dzīvo dzīvoklī /adrese/, taču nemaksā par īri un komunālajiem pakalpojumiem.

No minētā secināms, ka konkrētajā gadījumā starp trešo personu un pieteicēju kā nekustamā īpašuma īpašnieci pastāv civiltiesiska rakstura strīds par dzīvokļa /adrese/ lietošanas tiesībām un īres un komunālo pakalpojumu maksājumiem, kas risināms Civilprocesuālā kārtībā.

Kā atzinusi Augstākā tiesa 2008.gada 14.februāra spriedumā lietā Nr.SKA-31/2008, ka gadījumā, ja pastāv strīds starp nekustamā īpašuma īpašnieku un nekustamajā īpašumā dzīvojošu personu par tiesībām dzīvot nekustamajā īpašumā, šāds strīds risināms Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Deklarētās dzīvesvietas ziņas anulējamas vienīgi tad, kad Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzīts, ka personai nav tiesību dzīvot nekustamajā īpašumā.

Tiesas ieskatā, minētā Augstākās tiesas atziņa ir attiecināma uz izskatāmo lietu, jo, kā jau tas iepriekš konstatēts, trešā persona dzīvoklī /adrese/ faktiski dzīvo. Tiesa no Tiesu informatīvās sistēmas nekonstatē, ka pieteicēja vai trešā persona ar attiecīgu prasījumu būtu vērsusies tiesā. Vienlaikus tiesa norāda, ka, saglabājot trešās personas deklarēto dzīvesvietu /adrese/, līdz tiek atrisināts civiltiesisks strīds, tiek sasniegts Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 1.pantā noteiktais mērķis – panākt, lai ikviena persona būtu sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

[13] Ņemot vērā spriedumā norādīto, tiesa atzīst, ka lietā nav konstatējami priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu anulētas ziņas par trešās personas deklarēto dzīvesvietu /adrese/, izdošanai, līdz ar to pieteikums ir noraidāms.

[14] Administratīvā procesa likuma 124.panta pirmā daļa noteic, ka par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā maksā valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.

Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturtā daļa noteic, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Ar tiesneses 2014.gada 29.decembra lēmumu pieteicēja pilnīgi atbrīvota no valsts nodevas samaksas par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā. Ievērojot, ka pieteikums tiek noraidīts, no pieteicējas saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturtās daļas nosacījumiem ir piespriežama valsts nodeva 28,46 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturto daļu, 246.-251., 289.pantu, 290.panta pirmo daļu un 291.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu anulētas ziņas par /pers. B/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/, izdošanu.

Uzlikt par pienākumu /pers. A/, personas kods /personas kods/, atmaksāt valstij valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā triju mēnešu laikā no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā, iesniedzot tiesai valsts nodevas apmaksu apliecinošu dokumentu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese Solvita Pujāte